

Do 2013. godine, u svim izbornim postupcima na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave postupalo se po izbornim pravilima koja su uključivala aktivno i pasivno biračko pravo svih građana, neovisno o nacionalnoj pripadnosti, sa zajedničkim kandidaturama, izbornim listama i zajedničkim izborom, odnosno istodobno, na isti način i po istom postupku, bilo za članove predstavničkih tijela bilo za na?elnike/gradona?elnike/ upane i njihove zamjenike na neposrednim izborima. U skladu sa Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave, u kojoj se prema odredbama istog Ustavnog zakona treba osigurati srazmjerna zastupljenost članova njenog predstavničkog tijela iz reda pripadnika nacionalnih manjina, osigurava se zastupljenost predstavnika nacionalne manjine u njenom izvršnom tijelu (članak 22.).

Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i Zakonom o lokalnim izborima, koji su doneseni krajem 2012., a primijenjeni na lokalnim izborima 2013. i 2017. godine, propisana su drugačija izborna pravila. Navedenim Zakonima propisani su različiti načini i postupci za izbor na?elnika/gradona?elnika/ upana i njihovog(ih) zamjenika. Naime, svi građani-birači imali su pravo da na jednom izbornom listiću odaberu kandidata za na?elnika/gradona?elnika/ upana i njihovog(ih) zamjenika, dok su pripadnici nacionalnih manjina imali pravo i mogućnost da na posebnom izbornom listiću izaberu kandidata za zamjenika iz reda pripadnika nacionalne manjine kojoj i oni pripadaju. Na osnovi tako stečenog različitog izbornog legitimiteta, propisane su i različite ovlasti u odnosu na zamjenike na?elnika/gradona?elnika/ upana ako je mandat općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana prestao nakon isteka dvije godine mandata, to jest u tom slučaju:

- zamjenik koji obnađa dužnost općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana je zamjenik koji je izabran na neposrednim izborima zajedno s općinskim na?elnikom, gradona?elnikom, odnosno upanom, te koji tako postaje izvršno tijelo i ima sva prava i dužnosti općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana; dok

- za zamjenika općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana kojeg se bira iz reda pripadnika nacionalne manjine ta mogućnost nije niti uzeta u obzir a kamo li propisana. Sasvim je očigledno da se navedenim odredbama propisuju dvije kategorije zamjenika općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana (zamjenik koji se sa?elnikom kandidira i iznimno može postati izvršno tijelo i obnađati dužnost općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana, u slučaju njegovog prestanka mandata koji je nastupio nakon isteka dvije godine, te zamjenik izabran iz reda pripadnika nacionalne manjine čija je kandidatura samostalna/posebna a ovlasti umanjene), i time se diskriminira zamjenika općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana izabranog iz reda pripadnika nacionalne manjine, a navedeno se predstavlja kao pozitivna diskriminacija, jer se pripadnicima nacionalne manjine omogućuje da glasaju i za na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana i za zamjenika iz njihovih redova (a nebitna je činjenica da je pritom navedena funkcija svedena na ukrasnu i počasnu ulogu, to jest ulogu bez ikakve ovlasti!).

Obzirom da izvršno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u općini je općinski na?elnik, u gradu gradona?elnik, a u upaniji upan, a iznimno izvršno tijelo je i zamjenik koji je izabran na neposrednim izborima zajedno s općinskim na?elnikom, gradona?elnikom, odnosno upanom, kada dužnost općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana obnađa ako je mandat istih prestao nakon isteka dvije godine, postavljaju se pitanja:

- kako je moguće da zamjenik općinskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana izabran iz reda pripadnika nacionalne manjine obnađa dužnost predstavnika nacionalne manjine u izvršnom tijelu ako

nije ?lan istog izvr?nog tijela?</p><p style="text-align: justify;">-kako je mogu?e da zamjenik op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana izabran iz reda pripadnika nacionalne manjine predstavlja svoju nacionalnu manjinu u tijelu kojeg ?ini jedna jedina osoba (na?elnik, gradona?elnik, odnosno upan), te iznimno (zamjenik koji je izabran zajedno s op?inskim na?elnikom, gradona?elnikom, odnosno upanom) druga osoba?</p><p style="text-align: justify;">No, obzirom da izvr?no tijelo ?ini jedna jedina osoba (odnosno op?inski na?elnik, gradona?elnik ili upan), zamjenik izabran iz reda pripadnika nacionalne manjine trebao bi obna?ati du?nost predstavnika nacionalne manjine u izvr?nom tijelu, odnosno trebao bi biti predstavnik svoje manjine u glavi na?elnika, gradona?elnika ili upana. Ingeniozno! Postoji medicinski termin stanja kada u istom tijelu kao da ?ive dvije osobe: shizofrenija! Nadalje, navedenim Zakonima nije predvi?ena/propisana mogu?nost da op?inski na?elnik, gradona?elnik, odnosno upan bude iz reda pripadnika nacionalne manjine: naravno, a za?to bi i bio?! Ta on je samo ro?en u Hrvatskoj, ?ivi i pla?a poreze u njoj oduvijek i ima hrvatsko dr?avljanstvo! Rije? je o o?itom primjeru poku?aja getoizacije i politi?ke marginalizacije nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i najbla?e re?eno nacionalne se manjine u skoroj budu?nosti mogu nadati tek ve?erima poezije ili tjednu gastronomske i ine kulture u vlastitom mjestu koje ?e otvoriti ukrasni zamjenik ?elnika tog grada, op?ine ili upanije.</p><p style="text-align: justify;">Budui da navedeno sada?nje zakonsko stanje na snazi je bilo nedovoljno jasno, prijedlozi Zakona o lokalnoj i podru?noj (regionalnoj) samoupravi i Zakona o lokalnim izborima, koji su upravo u postupku e-savjetovanja (do 23. studenoga 2020), predstavljaju daljnji i jo? gori korak u kr?enju ste?enih prava nacionalnih manjina, ne osiguravaju za?titu i promicanje stvarne jednakosti nacionalnih skupina koje su u nepovoljnijem polo?aju kao najvi?e vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, odnosno predstavljaju izravnu diskriminaciju jer stavljaju u nepovoljniji polo?aj pripadnike nacionalnih manjina i samo od njih izabranih predstavnika u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji. Imaju?i na umu navedeno jer nisu u cilju pobolj?anja polo?aja nacionalnih manjina imaju se smatrati segregacijom jer predstavljaju prisilno i sustavno razdvajanje osoba po nacionalnoj osnovi.</p><p style="text-align: justify;">U prijedlozima se propisuje da dva zamjenika i nadalje ima upan u upaniji koja ima vi?e od 250.000 stanovnika i gradona?elnik u gradu koji ima vi?e od 100.000 stanovnika, da jednog zamjenika ima upan u upaniji koja ima do 250.000 stanovnika te gradona?elnik u gradu koji ima preko 35.000 do 100.000 stanovnika i gradu koji je sjedi?te upanije (neovisno o broju stanovnika), te da ovdje je rije? o zamjenicima gradona?elnika i upana koji se biraju zajedno s njima. To zna?i da op?inski na?elnik i gradona?elnik jedinice lokalne samouprave koja ima manje od 35.000 stanovnika vi?e nema zamjenika koji se bira zajedno s njima. U navedenim prijedlozima osigurava se pravo na zastupljenost nacionalne manjine u izvr?nom tijelu jedinice lokalne samouprave i podru?ne (regionalne) samouprave, ali to se pravo svodi, odnosno svedeno je na ukrasnu i po?asnu ulogu, to jest ulogu bez ikakve ovlasti. U sada?njim va?e?im zakonskim odredbama, op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana u slu?aju du?e odsutnosti ili drugih razloga sprije?enosti u obavljanju svoje du?nosti, zamjenjuje zamjenik, u skladu sa statutom, te op?inski na?elnik, gradona?elnik i upan, u skladu sa statutom, mo?e obavljanje odre?enih poslova iz svog djelokruga povjeriti zamjeniku, a pri obavljanju povjerenih poslova zamjenik je du?an pridr?avati se uputa op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana, jer povjeravanjem poslova iz svog djelokruga zamjeniku, ne prestaje odgovornost op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno upana za njihovo obavljanje (?lanak 43, va?e?eg Zakona o lokalnoj i podru?noj -regionalnoj- samoupravi). U prijedlozima Zakona koji su u

postupku e-savjetovanja, ide se korak dalje i utvr?uje da ◆gradona?elnika, odnosno ◆upana koji ima zamjenika u slu?aju du◆e odsutnosti ili drugih razloga sprije?enosti u obavljanju njegove du◆nosti, zamjenjuje zamjenik koji je izabran zajedno s njim, u skladu sa statutom, te da gradona?elnik, odnosno ◆upan koji ima zamjenika, u skladu sa statutom, mo◆e obavljanje odre?enih poslova iz svog djelokruga povjeriti zamjeniku koji je izabran zajedno s njim, a pri obavljanju povjerenih poslova zamjenik je du◆an pridr◆avati se uputa gradona?elnika, odnosno ◆upana, jer povjeravanjem poslova iz svog djelokruga zamjeniku, ne prestaje odgovornost gradona?elnika, odnosno ◆upana za njihovo obavljanje◆ (?lanak 18. prijedloga zakona kojim se mijenja ?lanak 43. Zakona na snazi). Navedeno zna?i da se ovlasti propisuju samo za zamjenika gradona?elnika i ◆upana koji je izabran zajedno s njima, a nikakve ovlasti nisu vi◆e propisane za zamjenika op?enito, odnosno za zamjenika izabranog iz reda pripadnika nacionalne manjine. Prijedlozi zakona utvr?uju da ako za vrijeme trajanja mandata op?inskog na?elnika i gradona?elnika koji nemaju zamjenika nastupe okolnosti zbog kojih su isti onemogu?eni obavljati svoju du◆nost zbog du◆e odsutnosti ili drugih razloga sprije?enosti, predstavni?ko tijelo imenovat ?e privremenog zamjenika op?inskog na?elnika, odnosno gradona?elnika iz reda svojih ?lanova, a koji je onemogu?en dalje obavljati svoju du◆nost ?lana predstavni?kog tijela dok je privremeni zamjenik op?inskog na?elnika, odnosno gradona?elnika, a kao privremeni zamjenik je ovla◆ten obavljati samo redovne i nu◆ne poslove kako bi se osiguralo nesmetano funkcioniranje op?ine, odnosno grada, te za vrijeme zamjenjivanja op?inskog na?elnika, odnosno gradona?elnika ostvaruje prava op?inskog na?elnika, odnosno gradona?elnika, to jest izvr◆nog tijela. Ako prije isteka mandata prestane mandat zamjeniku op?inskog na?elnika, gradona?elnika, odnosno ◆upana izabranom iz reda pripadnika nacionalnih manjina, raspisat ?e se prijevremeni izbori za zamjenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina.</p><p style="text-align: justify;">Imaju?i u vidu predlo◆ena zakonska rje◆enja, na temelju kojih zamjenik na?elnika/gradona?elnika/◆upana biran iz reda pripadnika nacionalne manjine nema nikakvu ovlast, nadle◆nost, obavezu, zada?u i njegova je funkcija svedena na ukrasnu i po?asnu ulogu, moglo bi se ustvrditi da je zakonodavac crpio inspiraciju iz skoro tridesetogodi◆njeg obna◆anja funkcije zastupnika talijanske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru. Smatramo neutemeljenim i neprihvatljivim da se pravo na zastupljenost pripadnika nacionalne manjine u izvr◆nom tijelu sa ciljem da se aktivno uklju?i i zauzme u upravljanju s prostorom i resursima jedinice lokalne i podru?ne (regionalne) samouprave svede na puku formalnost i obi?no uhljebljenje jednog pripadnika nacionalne manjine sa zadatkom da poslu◆i kao posljednji Mohikanac u svom rezervatu, to jest kao eksponat interesantan radi oboga?enja turisti?ke ponude turistima i radi dobivanja politi?kih poena od europskih politi?ara, jer se tobo◆e ?ini sve mogu?e i nemogu?e u za◆titi (autohtone) nacionalne manjine.</p><div style="text-align: justify;"></div>